

تقویم تبلیغی

ماه مبارک رمضان

سیدعباس رفیعی پور

اعمال عمومی ماه رمضان

«اللهم ارزقني حج بيتك الحرام في عامي هذا و في كل عام...
ياعلیٰ یاعظیم، یاغفور یارحیم، انت الّربّ العظیم...
اللهم ادخل علی اهل القبور السّور، اللهم اغن کلّ فقیر...»
صورت کامل آن‌ها در مفاتیح الجنان، آمده است.^۴
۶- پرهیز از پرخوری: کسانی که در این ماه از روزه داشتن مثل مسافران معافند، مکروه است که پرخوری کنند.^۵
۷- خواندن دعای مخصوص هر روز ماه مبارک رمضان که در ضمن اعمال روزهای

۱- روزه داشتن: چنانچه افراد مکلف عذر شرعی نداشته باشند، روزه‌های این ماه بر آنان واجب است.
۲- صدقه دادن^۱
۳- ترک گناه: از بهترین کارهای این ماه ترک گناه است.^۲
۴- تلاوت قرآن: بهار قرآن، ماه رمضان است، از امام صادق علیه السلام نقل شده است: «با قرائت قرآن به استقبال این ماه بروید.»^۳
۵- تعقیبات مخصوص: پس از نماز این تعقیبات خوانده شود.

این ماه در مفاتیح ذکر شده است.^۶

۸- قبل از اینکه ۲۳ روز از ماه رمضان بگذرد، مسافرت‌های غیر ضروری کراهت دارد.^۷

۹- احترام به کوچک و بزرگ:

حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله هنگام ورود این ماه در فرازی از مواعظ خود فرموده است:

«به بزرگان احترام گذارید و کودکان را مورد مهربانی و عطف قرار دهید، با نزدیکان خود رفت و آمد داشته باشید. آن که در این ماه اخلاقش را نیکو نماید، جواز عبور از صراط را به دست آورده است.»^۸

۱۰- اطعام روزه داران^۹

۱۱- خواندن دعای افتتاح در هر شب^{۱۰}

۱۲- خواندن نافله هر شب^{۱۱}

۱۳- غسل

در شب‌های فرد و تمام شب‌های دهه آخر ماه مبارک رمضان، غسل مستحب است.^{۱۲}

۱۴- رعایت آداب افطار:

الف - هنگام افطار، پس از تلاوت سوره قدر، دعای زیر خوانده شود.

«اللهم لك صُمتُ و علي رزقك افطرتُ و عليك توكلتُ؛ پروردگارا برای تو روزه گرفتم و با رزق تو افطار کردم و بر تو توکل کردم.»

ب - با غذای حلال، روزه خود را باز

نماید و بهتر است با خرما باشد.

ج - بهتر است افطار بعد از نماز مغرب و عشا باشد، مگر آن که ضعف بر او غلبه کرده باشد، یا گروهی منتظر او باشند.^{۱۳}

۱۵- دعای افتتاح در هر شب ماه مبارک رمضان خوانده شود.^{۱۴}

۱۶- نافله مخصوص هر شب ماه مبارک رمضان.^{۱۵}

شب اول - چهار رکعت در هر رکعت بعد از حمد پانزده مرتبه سوره قل هو الله احد...

شب دوم - چهار رکعت، در هر رکعت بعد از حمد بیست مرتبه سوره انا انزلناه فی لیلة القدر...

شب سوم - ده رکعت در هر رکعت بعد از حمد پنجاه مرتبه سوره قل هو الله احد....

شب چهارم - هشت رکعت در هر رکعت بعد از حمد بیست مرتبه سوره انا انزلناه فی لیلة القدر...

شب پنجم - دو رکعت در هر رکعت بعد از حمد پنجاه مرتبه سوره قل هو الله احد.... و بعد از سلام صد مرتبه صلوات.

شب ششم - چهار رکعت در هر رکعت بعد از حمد یک مرتبه سوره تبارک الذی بیده الملك

شب هفتم - چهار رکعت در هر رکعت بعد از حمد سیزده مرتبه سوره انا انزلناه فی لیلة القدر...

شب هشتم - دو رکعت در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه سوره قل هو الله احد... و بعد از سلام هزار مرتبه سبحان الله

شب نهم - شش رکعت در بین نماز مغرب و عشا خوانده شود که در هر رکعت بعد از حمد هفت مرتبه آیه الكرسي و بعد از اتمام، پنجاه مرتبه اللهم صل علی محمد و آل محمد.

شب دهم - بیست رکعت در هر رکعت بعد از حمد سی مرتبه سوره قل هو الله احد...

شب یازدهم - دو رکعت در هر رکعت بعد از حمد، بیست مرتبه سوره انا اعطیناک الکوثر

شب دوازدهم - هشت رکعت در هر رکعت بعد از حمد سی مرتبه انا انزلناه فی لیلة القدر

شب سیزدهم - چهار رکعت در هر رکعت بعد از حمد بیست و پنج مرتبه سوره قل هو الله احد

شب چهاردهم - شش رکعت در هر رکعت بعد از حمد سی مرتبه سوره اذا زلزلت الارض زلزالها...

شب پانزدهم - چهار رکعت در دو رکعت اول بعد از حمد صد مرتبه سوره

قل هو الله احد و در دو رکعت دیگر پنجاه مرتبه سوره قل هو الله احد

شب شانزدهم - دوازده رکعت در هر رکعت بعد از حمد دوازده مرتبه سوره الیهیکم التکاتر

شب هفدهم - دو رکعت در رکعت اول بعد از حمد هر سوره که بخواند، بخواند و در رکعت دوم بعد از حمد صد مرتبه قل هو الله احد و بعد از سلام صد مرتبه لا اله الا الله

شب هیجدهم - چهار رکعت در هر رکعت بعد از حمد بیست و پنج مرتبه انا اعطیناک الکوثر

شب نوزدهم - پنجاه رکعت در هر رکعت بعد از حمد سوره اذا زلزلت الارض زلزالها...

شب بیستم تا شب بیست و چهارم - در هر یک هشت رکعت به هر سوره ای که بخواند بخواند.

شب بیست و پنجم - هشت رکعت در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه سوره قل هو الله احد

شب بیست و ششم - هشت رکعت در هر رکعت بعد از حمد صد مرتبه سوره قل هو الله احد

شب بیست و هفتم - چهار رکعت در هر رکعت بعد از حمد بیست و پنج مرتبه

سوره قل هو الله احد

شب بیست و هشتم - شش رکعت در هر رکعت بعد از حمد صد مرتبه آیه الکرسی و صد مرتبه قل هو الله احد و صد مرتبه سوره کوثر و بعد از نماز صد مرتبه صلوات

شب بیست و نهم - دو رکعت در هر رکعت بعد از حمد بیست مرتبه سوره قل هو الله احد

شب سیام - دوازده رکعت در هر رکعت بعد از حمد بیست مرتبه قل هو الله احد و بعد از نماز صد مرتبه صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد.

قابل توجه اینکه، در تمام نمازهای ذکر شده هر دو رکعت، با یک سلام است.

اعمال مخصوص شبها و روزهای

ماه مبارک رمضان:

شب اول:

۱ - زیارت حضرت ابا عبد الله الحسین علیه السلام ۱۶

۲ - خواندن دعای مخصوص شب اول ماه رمضان. این دعا در مفاتیح الجنان در ضمن اعمال شب اول آمده است. ۱۷

روز اول:

۱ - غسل ۱۸

۲ - نماز؛ این نماز دو رکعت است که در رکعت اول بعد از حمد سوره فتح و در رکعت دوم بعد از حمد هر سوره‌ای که

خواست بخواند. ۱۹

۳ - معطر کردن

۴ - دعای روز اول ماه رمضان خوانده شود. ۲۰

مناسبت‌های روز سوم:

۱ - نزول انجیل بر حضرت عیسی علیه السلام

۲ - وفات شیخ مفید در سال ۴۱۳ ه. ق

۳ - جنگ تبوک در سال ۹ ه. ق.

روز ششم:

مناسبت‌های این روز عبارتند از:

۱ - نزول تورات بر حضرت موسی علیه السلام

۲ - ولایتعهدی امام رضا علیه السلام در سال ۲۰۱ ه. ق.

اعمال:

۱ - نماز؛ این نماز دو رکعت است که در هر رکعت بعد از سوره حمد ۲۵ مرتبه قل هو الله احد... خوانده شود.

۲ - دعای روز ششم.

شب سیزدهم:

اعمال شب سیزدهم ماه مبارک رمضان:

۱ - نماز: دو رکعت است که مطابق نماز سیزده رجب است که در هر رکعت بعد از حمد سوره یس، ملک و اخلاق خوانده شود. ۲۱

۲ - خواندن دعای مجیر ۲۲

شب چهاردهم:

۱ - چهار رکعت نماز مطابق دستور شب سیزدهم رجب که در دستور شب سیزدهم ماه رمضان ذکر شد.

۲ - قرائت دعای مجیر اعمال شب پانزدهم:

۱ - شش رکعت نماز؛ مطابق نمازی است که در شب سیزدهم و چهاردهم ذکر شد.

۲ - دعای مجیر

۳ - زیارت امام حسین علیه السلام ۲۳ روز پانزدهم:

مناسبت: ولادت با سعادت امام حسن مجتبی علیه السلام در سال سوم هجری قمری.

روز هفدهم:

جنگ بدر در سال دوم هجرت در این روز اتفاق افتاد ۲۴

روز نوزدهم:

مناسبت: ضربت خوردن حضرت علی علیه السلام در سال ۴۰ ه. ق

شب نوزدهم ماه مبارک رمضان با شب‌های بیست و یکم و بیست و سوم -

که به عنوان شب قدر در روایات از آن یاد شده است - از فضایل بسیاری برخوردار

بوده و دارای اعمال مشترک و اعمال مخصوص هستند که در ذیل توضیح

داده می‌شود:

الف - اعمال مشترک:

۱ - غسل؛ باید مقارن غروب آفتاب انجام شود، بهتر است که نماز شام با این غسل خوانده شود. ۲۵

۲ - نماز؛ این نماز دو رکعت است که در هر رکعت بعد از حمد، هفت بار سوره توحید و پس از نماز هفتاد مرتبه «استغفر الله و اتوب الیه» خوانده شود.

۳ - احیاء

۴ - قرآن بر سر گرفتن

۵ - خواندن صد رکعت نماز

۶ - خواندن دعای مخصوص (اللهم انی اَمْسِیتُ لَکَ عَبْداً داخراً... ۲۶ صدقه

۸ - خواندن دعای جوشن کبیر

ب - اعمال مخصوص شب نوزدهم:

۱ - خواندن صد مرتبه «استغفر الله ربی و اتوب الیه»

۲ - خواند صد مرتبه «اللهم العن قتلة امیر المؤمنین»

روز بیستم:

مناسبت: فتح مکه در سال هشتم ه. ق

روز بیست و یکم:

مناسبت: شهادت حضرت علی علیه السلام در سال ۴۰ ه. ق

شب؛ اعمال مشترک آن در شب

نوزدهم توضیح داده شد.

روز؛ اعتکاف (یک عمل مستحبی است که حداقل مدت سه روز یا بیشتر جهت عبادت در مسجد می‌مانند) در دهه آخر ماه مبارک رمضان فضیلت بسیار دارد.

شب بیست و سوم

۱- اعمال مشترک که در اعمال شب نوزدهم ذکر شد.

۲- خواندن دعای «اللهم کن لولیک الحجة ابن الحسن...»

۳- خواندن سوره‌های عنکبوت، روم و دخان.

۴- خواندن هزار بار سوره قدر

۵- خواندن دعای مخصوص (اللهم

امدد لی فی عمری و اوسع لی فی رزقی...^{۲۷})

شب بیست و هفتم

اعمال مخصوص این شب عبارتند از:

۱- غسل

۲- از امام زین العابدین علیه السلام نقل شده

است که این دعا را در این شب مکرر

می‌خواند: «اللهم ارزقنی التجافی عن دار

الغرور و الإنابة الی دار الخلود و

الاستعداد للموت قبل حلولِ القوتِ؛^{۲۸}

خدایا! جدا شدن از این دنیا را روزیم

کن و رسیدن به مکان جاودانی را نصیبم

فرما و آمادگی برای موت را قبل از

رسیدن فوت برایم فراهم کن.»

روز بیست و نهم ماه

مناسبت: جنگ حنین در سال

هشتم ه. ق

شب سی ام

دستورات ویژه شب سی ام:

۱- خواندن دعای وداع با ماه رمضان

(دعای ۴۵ صحیفه سجادیه)^{۲۹}

۲- زیارت امام حسین علیه السلام^{۳۰}

۳- محاسبه اعمال یک ماه^{۳۱}

۴- خواندن سوره‌های: کهف، انعام و

یس^{۳۲}

۵- غسل^{۳۳}

۶- یک صد مرتبه «استغفرالله و اتوب

الیه»^{۳۴}

۷- خواندن دعای زیر:

«اللهم لاتجعلہ آخرالمهد من صیامی

لشهر رمضان و اعوذ بک أن یطلّع فجرٌ

هذه اللیلة الا فقد غفرت لی؛ خدایا این

ماه رمضان را آخرین ماه رمضان عمر

من قرار مده و پناه می‌برم به تو از این که

این شب پایان یابد و طلوع فجر دمیده

باشد، الا این که مرا مورد غفران و

آمرزش خود قرار دهی.»

روز سی ام

دستورات ویژه روز سی ام:

۱- خواندن این دعا را که از امیر

المؤمنين ﷺ نقل شده است: «اللهم انى استلك اخبات المخبتين و اخلاص الموقنين و موافقة الابرار و استحقاق حقايق الايمان و الغنيمه من كل بر و السلامة من كل اثم و وُجوب رَحْمَتِكَ و عزائم مغفرتِكَ و الفوز بالجنة و النجاة من النار؛^{۳۵} خدایا از تو فروتنی و خاکساری در خواست می‌کنم و همچنين اخلاص موقنين و همنشيني با نيکان را و رسيدن به حقايق ايمان و بهره مندی از هر نيکی را و سلامت ماندن از هر گناهی را و وصول به رحمت تو را و بخشش گناهانم را و رسيدن به بهشت و نجات از آتش را»

۲- توسل به ائمه اطهار ﷺ

مرحوم ميرزا جواد ملكی تبریزی در اين مورد در كتاب «المراقبات» آورده است: «چون اين روز (سی‌ام ماه مبارک رمضان) روز تقديم اعمال است، در آخر آن به ائمه توجه نموده و با تضرع و توانع از آنان طلب اصلاح کارهای خویش را بنماید»^{۳۶}

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۸۲.
- ۲- همان، ج ۹۶، ص ۳۵۶، ح ۲۵.
- ۳- همان، ج ۱ و ۳، ص ۳۸۶، ح ۱ و ۳.
- ۴- مفاتیح الجنان، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ص ۱۷۷-۱۷۶.

- ۵- عروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۲۱.
- ۶- مفاتیح الجنان، ص ۲۰۲.
- ۷- عروة الوثقی، ج ۲، ص ۲۲۱.
- ۸- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۳۵۶، ح ۲۵.
- ۹- مصباح کفعمی، ص ۶۳۲.
- ۱۰- مصباح المتعهد، ص ۵۲۰.
- ۱۱- مفاتیح الجنان، ص ۲۳۸.
- ۱۲- عروة الوثقی، ج ۱، ص ۴۵۹.
- ۱۳- مفاتیح الجنان، ص ۱۷۸.
- ۱۴- مصباح المتعهد، ص ۵۲۰ و مفاتیح الجنان، ص ۱۷۹.
- ۱۵- بحار الانوار، ج ۹۷، ص ۳۵۸ و مفاتیح الجنان، ص ۲۳۸ و زاد المعاد، علامه مجلسی، فصل آخر، اعمال ماه رمضان.
- ۱۶- بحار الانوار، ج ۱۰۱، ص ۹۹، ح ۲۹.
- ۱۷- مفاتیح الجنان، ص ۱۷۱، چاپ دفتر نشر فرهنگ.
- ۱۸- عروة الوثقی، ج ۱، ص ۴۵۹.
- ۱۹- مفاتیح الجنان، ص ۲۲۰.
- ۲۰- همان، ص ۲۳۹؛ مصباح کفعمی، ص ۶۱۲.
- ۲۱- مفاتیح الجنان، ص ۱۴۲.
- ۲۲- همان، ص ۲۲۲؛ مصباح الكنعمی، ص ۲۶۸.
- ۲۳- بحار الانوار، ج ۱۰۱، ص ۹۹، ح ۲۹.
- ۲۴- تقویم عبادی، ص ۹۰.
- ۲۵- مفاتیح الجنان، ص ۲۲۵.
- ۲۶- همان.
- ۲۷- همان، ص ۲۳۵.
- ۲۸- همان، ص ۲۳۶.
- ۲۹- مصباح کفعمی، ص ۶۳۴.
- ۳۰- بحار الانوار، ج ۱۰۱، ص ۹۹، ح ۲۹ و وسائل الشیعة، ج ۱۰، ص ۳۶۹.
- ۳۱- المراقبات، ص ۱۶۱.
- ۳۲- مفاتیح الجنان، ص ۲۳۶.
- ۳۳- رسائل الشیعة، ج ۲، ص ۹۵۲.
- ۳۴- سَنَاحِ الجنان، ص ۲۳۶.
- ۳۵- همان.
- ۳۶- المراقبات، ص ۱۶۶.

